

Teis' toneel in Teis: en nou kneuteren, hè!

W. C. K. 14.5.85

Toneelrepetitie van „Dizze-
pie-dizze-pé”, geschreven in
1917, aan de gewijzigde tijds-
omstandigheden door Geert
Teis zelf aangepast in 1939 en
te spelen in 1985 in de geboor-
teplaats van de schrijver, 40
jaar na diens dood. Wat hoor
ik, bij het betreden van de
schouwburg, die zijn naam
draagt, uit de monden van
TAGO- en UDI-leden? Flar-

hand om haar niet te maken:
„Ook dáár gaat het college van
B en W over de hekel”. Hol-
stein: „Dat zijn we wel ge-
wend”. Overigens is er dan ie-
mand op het toneel, die voor
evenwichtigheid in de dialoog
zorgt met de opmerking: „Zok-
ke börgmeesters, dij de gemain-
te veuroet helpen willen. Doar
neem ik toch mien pedde veur
òf”.

wel wat ideetjes”. Hij wordt ook
gestimuleerd door het feit, dat
zowel TAGO als UDI aan dit
Stadskanaalster gebeuren mee-
werken. „’t Is gezond met twee
verenigingen. Er zijn een paar
leuke spelers bij. Waarom ook
altijd die rivaliteit?”

De acteurs zullen wat „gekke

KRITIEK OP B EN W IN SCHEERSALON EN DE FOYER

dingen” moeten uithalen, de
domme boer moeten imiteren
bijvoorbeeld en ook tekst im-
proviseren om de vereiste sfeer
te kweken rondom de scheer-
stoude. De klanten hebben vóór-
pret, omdat ze Wils straks op
stang zullen jagen. Wolters:
„Dat moet sterk. Lachen. Jullie

hebt door een paar borreltjes-op
al wat bravoure gekregen. Je ziet
het al vóór je wat je gaat doen.
En nou kneuteren, hè? Mit-
proaten, lachen! Joa man! Im-
proviseer maar wat... Maak er
theater van!”

Niet de hele „cast” is aanwe-
zig, zodat stukken tekst steeds
door anderen gelezen moet wor-
den. Dat maakt de vaart in de
repetitie er niet groter op. Ook
het hanteren van scheerattribu-
ten dient zo gauw mogelijk be-
oefend te worden. Ronde (Lu-
ken in het stuk) zal daartoe de-
ze week al het nodige gerei mee-
brengen. Ook jeneverglasjes, ja
maar... met water erin. Als een
soort slab tegen het spatten van
de zeep wordt nu al de trui van
Koos gehanteerd, die Zaipengoa
maar niet om de hals van de
druk gebarende Luken weet te
krijgen.

BEZADIGDER

„Is er ook iemand, die een ho-
ge stem kan maken? Niet pre-
cies Klein Rieksie, maar wel zo-
iets, voor de afwisseling tussen
al die zware stemmen?” Ze
moeten trouwens, tussen al het
lol maken door, wel verstaan-
baar blijven, vindt Wolters.
„Dat is een fout, die een hele

hoop spelers maken: ze willen
altijd te snel. De dingen worden
pas mooi voor het publiek, als je
ze drie keer zo langzaam brengt.
Het hoeft niet in sneltreinvaart.
De mentaliteit van de mensen
was toen ook zo: ze praatten
langzamer, bezadigder”: Diz-
ze-pie... diz-ze-púúú”. Diep uit
de keel. Gerard Bruining moet
de scène, waarin de boer zich-
zelf in de spiegel bewoert, her-
halen. De doemen in de vestje-
buuts, het hoofd in de nek en
dan: „Ik bin ja president van de
haile boudel”. En dan, zich om-
kerend naar dochter Trudoa:
„Naitwoar!”, met het air van
„Woag het nait te zeggen, dat ‘t
nait zo is”. De aangesprokene
(Jolanda Boon) moet bedrem-
meld reageren. Dat gaat een
tweede keer natuurlijker.

Ook het stukje solo aan het
begin, waarin ze bezig is af te
stoffen, maar eigenlijk met haar
gedachten heel ergens anders is,
lukt in herhaling beter. Een tik-
je moedeloos neerploffen in een
stoel (maar dan niet de benen
over elkaar, dat is een beweging
van spanning), de stofdoek op
tafel werpen en een verzuchting
slaken, met vervolgens, de blik
opzij naar het Spreukenboek,
waarin volgens grootmoeders

overlevering, altijd wel een
troostend woord is te vinden. Al
prik je daarin dan, net als Tru-
doa doet, op goed geluk:
„Wachter...”

THUIS UITWERKEN

Een kleine elementaire oefen-
ing in toneelspelen eigenlijk
waard om haar thuis nader uit-
te werken, zodat de bewegingen
(„ja, nee”: het werktuigelijk af-
tellen van de knooppjes op de
blouse) de volgende keer niet
geforceerd lijken. Koos Wolters
heeft er goede hoop op. „Je doet
het al goed, maar...” Nou ja, er
is nog tijd genoeg om er nóg iets
mooiers van te maken. Mits de
spelers individueel ook van
zelfwerkzaamheid aan hun rol-
len blijf jeven.

„Invallet” Holstein ontkomt
daar ook niet aan. Regie-assis-
tente Elly van der Veen weet
hem namelijk te strikken voor
de rol van Haarm, ook klant in
de scheerwinkel. „Nee, niet al-
leen voor vanavond, maar voor
vast”. Een paar strofen maar,
die kunnen zijn taak van de dia-
lect-bewaking onmogelijk extra
verzwaren. Zo is de spelerslijst
completeet.

Wat mag Haarm zeggen, in
reactie op de bewering van boer
Wils, dat dij pennezoegers van
de gemainte allaine moar ‘n ja-
ze hebben om de bonken bie-
nander te hollen? „Zo kin ie
joen geroamte teminzet nog
wat in joen vessie bewoaren.
Moar ‘t zel ‘n kaptoal kosten,
wizze!”, als dat alleen mogelijk
zal zijn in een schuilkelder on-
der de kerk.

Zo zag Geert Teis dat in 1939.
Anno 1985 laaien de emoties in
de foyer zo hoorbaar op, dat en
kele spelers na hun clausen ge-
zegd te hebben nog het bel-
lende vertrek opzoeken. Om te
horen, hoe de gemeente van
thans haar kapitaal in welzijns-
voorzieningen steekt. Als er nu
nog ouderwetse scheersalons
waren, zou je daar de kritiek op
dat nijs van de dag kunnen ho-
ren. Dizze-pie-dizze-pé: zol we-
reld veul veraanderd wezen?

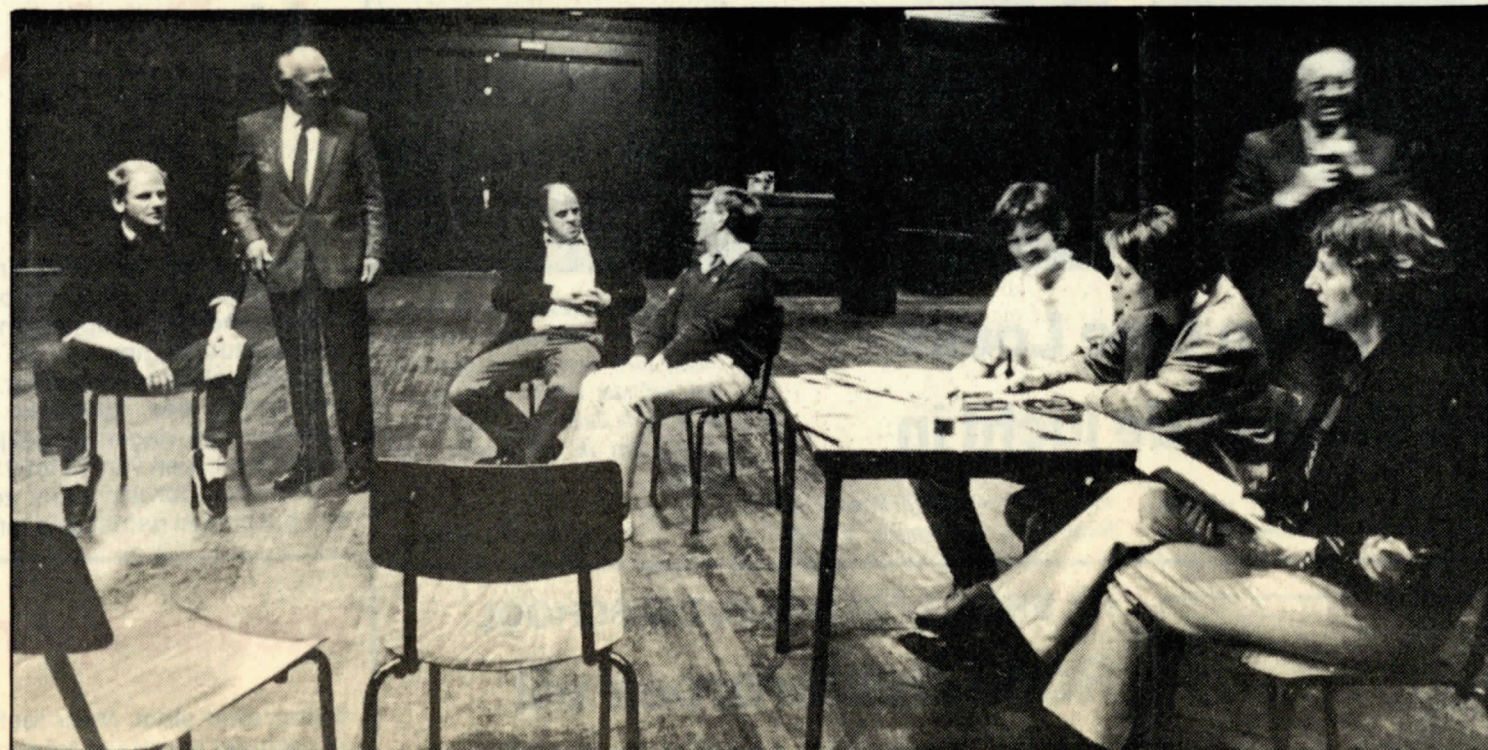
Behalve de in het verhaal
genoemde spelers komen op de
lijst van medewerkers nog
voor Mans Mulder, Elias de
Haan, Wim Lubbers, Gé
Kleinstra, Bennie Klein, Iet
Jonkman (souffleuse), Albert
Eefting, Roelf te Bos. Data
van uitvoering: vrijdag 13 en
zaterdag 14 december in
„Geert Teis”, Stadskanaal.

daar zijn
we mee
bezig

den dialoog, die vandaag de
dag ook gezegd zouden kun-
nen worden: „Och dij kraan-
de van tegenswoordeg... Wat
waiten dij d'r nou van?”

Het wordt zelfs hóógst actu-
eel. In de scheerwinkel-kroeg
van Zaipengoa (Anton Starke)
gaat het college van B en W
over de tong, omdat het dure
plannen voor een grote schuil-
kelder onder de kerk heeft ont-
worpen. Daar kan, als er oorlog
of zo komt, geschuld worden.
Boer Wils (Gerard Bruining)
gaat er op het toneel tegen te-
keer: „Hebben zokke B en W,
ook al wat over kerke te zeg-
gen? Zokke inktlappen... zok-
ke... zokke moagere pennezo-
egers...! Ze hebben ja allaine ‘n
jaze aan om de bonken bie-
nander te hollen!”

In de naast de grote zaal gele-
gen foyer gaat het niet minder
hevig toe. Opposanten tegen de
sluiting van het Julianabad en
het „chique” aankleden van
„de Wieke” fulmineren hoor-
baar tegen het gemeentebes-
tuur, dat volgens een dame op
„een sauna voor kapitalisten”
uit is. Naast mij is gezeten de
heer D. Holstein, in zijn ambte-
lijke bestaan ooit gemeente-
secretaris en nóg toneel-liefheb-
ber, door Teis-directeur Bé
Lamberts aangezocht om het
dialect in dit stuk gesproken
een beetje te bewaken. De op-
merking ligt te zeer voor de

„We gaan er iets moois van maken”. Dat geldt zeker voor de scheerwinkel-kroeg van Zaipengoa, hier nog slechts in stoelen uitgezet op het kale Teis-toneel. De klantenkring is ook nog niet op volle sterkte: v.l.n.r. Mans Mulder (Kloas), Anton Starke (Zaipengoa), Herman Ronde (Luken) en Roelf te Bos (Eerke). Aan de tafel Jolanda Boon (Trudoa), regie-assistente Elly van der Veen en souffleuse Iet Jonkman. Rechts staande de heer D. Holstein, „bewaker” van het dialect, die toen nog niet wist, dat hij als Haarm weer in beeld zou komen...